

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

Refvtatio Erroris Serueti Et Anabaptistarvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

REFVTATIO ERRO-
RIS SERVETI ET ANA-
BAPTISTARVM.

SCIO iam passim vagari erroneos, Anabaptistas & alios, fanatica deliramenta circumferentes, ideo in hoc libello hanc admonitionem addam.

VNICIA est vera Ecclesia Dei, de qua dicimus in symbolo: Credo esse sanctam Ecclesiam catholicam, quæ etfi est languidum corpus, & multa habet infirma membra: tamen de fundamento consensum retinet, nec pertinaciter defendit idola & errores pugnantes cum articulis fidei, iuxta dictum: Fundamentum aliud poni non potest, præter id, quod positum est, Christus Iesus. Item: Si quis aliud Euangelium docet, anathema sit. Item: Fac ut unum sint in nobis. In ea Ecclesia sola sunt electi, iuxta dictum: Quos elegit, hos & vocauit. Ac dulcis consolatio omnibus pijs est, scire semper aliquas veræ Ecclesiæ reliquias conseruari. Quoties igitur verba Symboli recitamus: Credo esse sanctam Ecclesiam catholicam, læti Deo gratias agamus, quod seruat aliquas veræ Ecclesiæ reliquias, & circumspiciamus, quæ & vbi sint, & nos eis adiungamus consensu de doctrina, confessione & dilectione. Non vagemur opinionibus sine fine, ut Pyrrhonij. Regulam igitur teneamus, quæ iubet nos veræ Ecclesiæ ciues esse, vt dicitur Psalm. 28. Vnum hoc requiro à Domino, vt habitem in domo Dei omnibus diebus vitæ meæ, vt videam voluntatem Domini, & visitem templum eius. Psalm. 83. Beati qui habitant in domo tua Domine, Elegi habitare potius ad limen domus DEI, quam in palatijs impiorum. Psalm. 91. Plantati in domo Domini in atrijs domus Dei nostri florebunt. Et Psalm. 93. Non adhæret tibi sedes praua, quæ format corruptelas in præcepto. Et Psalm. 121. Rogate quæ ad pacem sunt Hierusalem, prosperitas diligentibus te. Et 2. Iohan. 1. Qui non manet in doctrina Christi Deum non habet. Est autem certissimum signum veræ Ecclesiæ, doctrina Euangelij incorrupta, quam cum sonet confessio Ecclesiarum nostrarum firmissime retinens symbola, & cum puriore antiquitate consentiens, & damnans contrariam doctrinam & idola, affirmo nostras Ecclesias vere esse membra catholicæ Ecclesiæ Dei, & profiteor me earum ciuem esse, & ad earum societatem alios inuito, ut vnum simus in Deo, & hortor, ne sint erroneos, qui nullius Ecclesiæ ciues esse velint. Dignus est memoria dulcis versiculus Nazianzeni: *Ἐπὶ τῶν κληρικῶν ὅπως μέγαν ἀπὸν ἀλλόθεν.* Sumantur autem perspicuæ refutationes Anabaptistarum, ex scriptis quæ sæpe repetini.

tui. Nunc quia multi inter ipsos, & alibi, circumferunt Mahometicam blasphemiam contra filium Dei, quæ negat in Christo nato ex virgine duas esse naturas, diuinam & humanam, tantum de ea controuersia hoc loco dicam, vt pij in quotidiana inuocatione habent in conspectu illustria testimonia contra Mahometicos, Samosatencos & Serueticos furores. Fit enim inuocatio firmiter & ardentior, cum vera testimonia intuetur. Sicut Pharisei cogitarunt Messiam fore excellentem virum, qui domitis gentibus impositurus esset legem Moyse, & deleturus idola, & facturus pacem politicam in genere humano, & nihil eum esse antequam nasceretur ex muliere, nec fore in eo naturam diuinam, nec inuocandum esse, nec daturum æterna bona: Ita adhuc uiuentibus Apostolis, Ebion & Cerinthus contenderunt in Christo non esse duas naturas, diuinam & humanam, & subinde hanc blasphemiam homines profani renouarunt, vt Samosatenus, qui defensus est à Zenobia, quam uicit Aurelianus. Et iudeo Arrium, Nestorium & similes re ipsa idem sensisse quod Samosatenus docuerat, etiam astute nouis inuolucris eandem opinionem texerunt. Tandem Diaboli, armis & horribili regno Mahometico hanc contumeliam filij Dei stabilierunt. Est enim neruus & fundamentum regni Mahometici hæc blasphemiam, quod in Christo non sit diuina natura. Considerantes autem hanc tantam potentiam oppositam filio Dei, ingenti dolore afficiamur, & clamemus ad ipsum filium Dei, sicut ipse precatur in agone Patrem: Sanctifica nos fili Dei in ueritate, sermo tuus est ueritas. Notum est autem & recens Seruatum renouasse Samosatencas blasphemias, & hunc multos Anabaptistas & alios sequi. **V**r igitur initio in conspectu sint insignia, illustria & firma testimonia, quæ ostendunt duas naturas diuinam & humanam in Christo esse nato ex uirgine, semper has duas proprietates diuinas tribui Christo consideremus in uersa scriptura Prophetica & Apostolica, uidelicet inuocationem & omnipotentiam. In scriptis Apostolicis testimonia sunt inuocatione *Siluestria*, *Matth. 11. Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam uos.* *Ioan 3. Qui credit in filium habet uitam æternam.* *Acto. 7. Domine Iesu suscipe spiritum meum.* *1. Thess. 3. Ipse Deus & Pater noster & Dominus noster Iesus Christus dirigat uiam nostram ad uos.* *2. Thess. 2. Ipse Dominus noster Christus, & Deus & Pater noster, qui dilexit nos, & dedit consolationem æternam, & spem bonam in gratia, confirmet uos in omni sermone & bono opere.* *Inuocat & Iacob Genes. 48. Deus Abraham, & angelus qui eripuit me a cunctis malis benedicat pueris istis.* *Psal. 2. Beati omnes qui conuertunt in eum.* *Psal. 72. Timebunt eum donec erunt sol & luna.* *Item De precabuntur coram eo semper. Et perpetua inuocatio uisitata in Ecclesia.*

clesia, *ἡ ἐκκλησία*, testimonium est de diuina natura in eo. DE Omnipotentia manifestissima sunt dicta in scriptura Prophetica & Apostolica, quod Messias redditurus sit iusticiam & vitam æternam. Propria est autem natura diuinæ omnipotentia. Ioan. 10. Ego vitam æternam do eis. Ioan. 17. Ego sum vitis, vos palmites, sine me nihil potestis facere. Matt. 18. Vbicunque sunt duo aut tres congregati in nomine meo, in medio eorum sum. T A L I A dicta multa sunt in conspectu, quia non solum de dogmate nos confirmant, sed etiam dulcissimas promissiones & consolationes tradunt, quibus vere est efficax ipse filius Dei, & cor alloquitur, iuxta dicta: Fides ex auditu est. Euangelium est potentia Dei ad salutem omni credenti. Deinde aspiciantur singularia testimonia, quæ sunt asseuerationes de duabus naturis in Christo. Et quia Ioannes consulto exorsus est descriptionem personæ Christi à diuina natura, id testimonium semper in conspectu sit. Et refutemus illusiones & præstigias, quibus Samosatenus, Photinus & Seruetus eum locum obnuere conati sunt.

N O M I N A T Ioan. æternam naturam in Christo *λόγος*, & hac appellatione expresse vitur in hac significatione, non solum in hoc exordio narrationis suæ, sed etiam bis in epistola cap. 5. Tres sunt qui testimoniū perhibent in cælo, Pater, *λόγος*, & Spiritus sanctus. Item in 1. cap. epistolæ: Quod erat ab initio, quod audiuius, quod vidimus oculis nostris, quod aspeximus, & quod manus nostræ contractauerunt de verbo vitæ annuntiamus vobis. In epist. ad Hebr. etiam expresse dicitur, Omnia per filium creata esse, & mox auditur descriptio: Qui est *ἡ ἀνάστασις τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ἰσότητος αὐτοῦ*, id est, substantialis imago. Sunt igitur duæ propriæ appellationes naturæ diuinæ filij, *λόγος* & imago æterni patris, quarum altera declarat alteram. Sed astute Samosatenus dicta Ioannis elusit. Finxit *λόγος* non oportere intelligi *λόγος ὁφιστάμενος*, seu vt nos dicimus, viuentem & intelligentem personam: sed satis esse, si intelligatur cogitatio seu decretum de venturo redemptore homine, seu sonus ipse promissionis euanesceus. Aduersus hanc elusionem astute cogitatam bene muniamus nos & dictis Propheticis ac Apostolicis, & uetustæ Ecclesiæ testimonijs. Ignatius nominat Christum *λόγος ἀσώδη*. Extat & Gregorij Neocæsariensis confessio, qui vocatus fuit ad cognitionem contra Samosatenum, dignissima memoria, quæ describit & discernit personas. Extant verba lib. 7. Eusebij: Vnus Deus Pater verbi viuentis, sapientiæ subsistentis, & imaginis sue integer integre genitor Pater filij vnigeniti. Vnus Dominus, solus ex solo, imago Patris, filius sempiternus ex sempiterno. Vnus spiritus sanctus ex Deo substantiam habens, qui per filium apparuit sanctificans, per quem Deus super omnia cognoscitur. Tertullianus contra Praxeam expresse quæ-
stionem

tionem mouet, an $\lambda\omicron\gamma$ apud Iohannem significet $\sigma\acute{\omega}\mu\alpha$, qua voce intelligit personam, & affirmat $\lambda\omicron\gamma$ ibi significare non sonum aut cogitationem euanescentem, sed quiddam $\upsilon\phi\omicron\sigma\acute{\alpha}\mu\iota\upsilon\sigma$, subsistens & intelligens. Irenæi verba hæc sunt lib. 2. cap. 3. Ostenso manifeste quod in principio $\lambda\omicron\gamma$ existens apud Deum, per quem omnia facta sunt, qui & semper affuit generi humano, hunc nouissimis temporibus secundum præfinitum tempus à Patre unitum suo plasmati, passibilem hominem factum misit.

Hæc sunt illustria testimonia laudatorum scriptorum, qui fuerunt ante Nicenam Synodum. Tentantur autem in scriptis Prophetis & Apostolicis illa primū, quæ loquuntur de Messia ante assumptionem naturæ humanæ. Dominus inquit: Antequam Abraham natus est, ego sum. Iohan. 17. Glorifica me et gloria, quam habui apud te, antequam fuit mundus. 1. Cor. 10. inquit Paulus, Christū affuisse populo in deserto. Et Michæ 5. Egredius eius ante dies mundi. Hæc verba de Messia proprie dici non dubium est. Est igitur in Messia nato in Bethlehem altera natura $\upsilon\phi\omicron\sigma\acute{\alpha}\mu\iota\upsilon\sigma$, quæ fuit ante initium mundi. Ac si $\lambda\omicron\gamma$ tantum significaret cogitationem non subsistentem seu sonum euanescentem, non posset dici, Antequam Abraham natus est, ego sum. Congruit huc & dictum Iacob: Benedicat Deus his pueris, & Angelus, qui liberauit me ex cunctis malis. Discernuntur Pater & filius, qui est Angelus, id est, missa persona. Et dulcis consolatio proponitur in appellatione missionis, quia significatur nobis missum esse, ut sit noster redemptor & saluator. Adiungo & dictum Iob capite 19. Scio quod redemptor meus uiuit. Ergo est natura Messia $\upsilon\phi\omicron\sigma\acute{\alpha}\mu\iota\upsilon\sigma$ ante assumptionem humanæ naturæ. Iohan. 5. Pater meus usque modo operatur, & ego operor. At se inde usque ab initio mundi operari cum Patre. Est igitur $\lambda\omicron\gamma$ $\upsilon\phi\omicron\sigma\acute{\alpha}\mu\iota\upsilon\sigma$. Idem deinde confirmant omnia dicta de omnipotentia & inuocatione Messia. Si $\lambda\omicron\gamma$ significaret tantum euanescentem sonum, non esset in Christo nato ex virgine natura creatrix, omnipotens, & exaudiens. Expresse autem dicit Iohan. Mundus per ipsum factus est. Item: Quæcunque Pater facit, hæc & filius similiter facit. Sicut Pater exuscitat mortuos & uiuificat, sic & filius quos uult uiuificat. Et illustre testimonium est in Paulo ad Coloss. ubi expresse de filio loquens ait, Per eum condita esse omnia, & per eum consistere, & ipsum esse ante omnia.

Hæc cum de natura humana non possint dici, manifesta asseueratio est, quod in hoc Christo nato ex virgine sit & maneat altera natura, quæ est diuina & creatrix cum patre & spiritu sancto. Sic & epistola ad Hebræos loquitur, nominat filium, & mox addit: Per quem & secula fecit. In his testimonijs cum uocabulorum perspicua & unica sit significatio, non possunt aliæ peregrinæ interpretationes affingi. Quare pia mens agnoscat

agnoscit se conuinci, & intelligit nullis praestigijs sophismatum la-
befactari posse proprietatem & certitudinem in his dictis. Necessè
est igitur in exordio Ioannis intelligi *λογος ὁ φῶς ἔμενον*.

ADIVNGANTVR Prophetarum testimonia. Ierem. 23. Et
hoc est nomen quo vocabunt eum Iehoua. Ibi tribuitur Christo no-
men Dei proprium. Etsi autem Iudæi hoc testimonium veteratorie
eludunt, tamen retineamus nativam verborum significationem.
Ait Messiam vocari, id est, innocari hac fide, quod sit germen Dauid
& Deus omnipotens, qui reddat æterna bona, iusticiam & vitam
æternam. Hanc esse nativam sententiam manifestum est. Quoquo
modo ludant Iudæi, certe Christo tribuitur hæc gloria quæ soli Deo
competit, quod tollat peccatum & mortem, & reddat iusticiam & vi-
tam æternam. Iesai. 7. Vocabitur nomen eius Emanuel. Cap. 9. Voca-
bitur nomen eius Deus fortis, pater æternæ vitæ. Hic quoque præsti-
gias Iudæorum refutat asseueratio de omnipotentia. Pater æternæ vi-
tæ. Psal. 47. Concupiscet Rex decorem tuum, quia ipse est Deus tuus,
& adorabis eum. Dulcis consolatio est, quod ait Messiam delectari
pulcritudine Ecclesiæ, quæ tamen coram mundo valde deformis est,
oppressa odijs & levitia regum, dissipata, sine certo imperio, plena
pauorum, intra sese sentiens suam infirmitatem. Aduersus hanc tri-
stem speciem opponamus hoc dictum dulcissimum de pulcritudine
Ecclesiæ placentis Christo. Psal. 72. Ante Solem erit nomen eius, &
benedicentur in eo omnes gentes. Estque singularis emphasis in voca-
bulo: Ante Solem gignitur hic filius.

SUNT autem duæ appellationes filij expressæ in manifestis te-
stimonijs Ioannis & Pauli, Imago & *λογος*: Quarum declaratio à ve-
teribus scriptoribus tradita, pie, reuerenter, & sine cauillatione consi-
deranda est.

SVMITVR in declaratione similitudo ab
Anima hominis, in qua sunt mens, cogitatio, quæ est imago rei cogi-
tata, & motus qui est impulsio spirituum. Hæc præcipua in nobis ip-
sis vtrunque consideremus, & sciamus reuera mirandam fabricatio-
nem Dei esse, quæ nunc in hac infirmitate nostra non satis perspicì
potest. Sed tamen commonestatio de Deo est. Aeternus pater est ve-
lur mens, Hic sese intuens & perfecte cognoscens, cogitatione illa
gignit imaginem suam. Nos formamus imagines evanescentes, sed ipse
gignit imaginem non evanescentem, sed *ὁ φῶς ἀμὲν ἔλεγε ὁμοῦσιον*, & vt
in Symbolo dicitur, Lumen de lumine, in qua imagine lucent patris
sapientia & bonitas. Cum hac appellatione imaginis congruit altera
appellatio, quia imago genita cogitatione est *λογος*. Hac declaratio-
ne plurimum veteres vsi sunt, Basiliius, Nazianzenus, Augustinus &
alij multi. Addit & hanc Nazianzenus, filium dici *λογος*, quia sit per-
sona immediate proferens Euangelium ex sinu æterni patris, allo-
quens

quens patres, conseruans ministerium Euangelij, & immediate in eo efficax est, ostendens patrem, sicut inquit: Nemo nouit patrem nisi filius, & cui filius uult reuelare. Vnde & hoc dulcissimum Argumentum extruit:

Filius protulit Euangelium ex sinu aeterni patris ab initio,
& ostendit patrem,

Hic idem filius natus est ex uirgine,

Est igitur hic filius ante assumptionem humanae naturae.

Hæc congruunt ad dictum: *ὁ λόγος ἦν μετὰ τὸν θεόν*.
Hæc declaratio *περὶ λόγου* valde dulcis est pie eam consideranti. Ipse re alloquitur filius, qui adest in ministerio externo Euangelij, sicut & apud Iesaiam dicitur: Ego qui loquor ecce assum. Hic filius est verax legatus & imago aeterni patris, profert verissime quod sentit pater, vere adest filius, exaudit, & est efficax in consolatione, quæ sonat in externo ministerio. Et ad Ephes. dicitur: Seder ad dextram patris dans dona hominibus, Apostolos, Prophetas, Euangelistas, Pastores & Doctores. Et Athanasius inquit: Patefecit se pater hominibus per imaginem, in qua ipse luget. Ex talibus dictis sumit Nazianzenus hæc declarationem, dicit *λόγος ὅτι ἕνα/ἑκείνου ἐστίν*.

Hæc declaratio minus obscura est quam altera, & valde dulcis. Est enim aliqua certa vocabulorum significatio cogitanda, & tamen discerni filium, qui est *λόγος ὁφεισάμενος*, & imago aeterni patris à sonis externis significantibus, & à nostris cogitationibus in infinitum oportet. Et considerandum est, vbi diserte scriptura de filio loquatur, vbi de doctrina & voce reuelata. Hæc Stenckfeldius multipliciter confundit, qui negat externa voce Euangelij Deum efficacem esse.

PRÆCIPUE vero opponitur doctrinæ de naturæ diuina in Christo argumentum de morte. Christus mortuus est, Non est igitur Deus.

AD id argumentum uera & necessaria responsio est. Cum in Christo duæ sint natura, quædam propria vni naturæ non impediunt, quo minus asit altera natura. Propria sunt hæc humanæ naturæ, lacerari membra, pati, mori. Ideo Petrus diserte dixit, Christum passum esse carne. Et Irenæus inquit, Christum crucifixum & mortuum esse quiescente verbo, *ἡ ζωὴ ἢ ὁ λόγος*, id est, diuina natura non est lacerata aut mortua, sed non est vsa potentia, non exeruit suas vires. Citat & hoc dictum & alia multa Theodoretus in Dialogo tertio. Et inter decreta in Synodo Damasi Theodosij t. tempore facta legitur: Si quis dicit, quod in passione crucis dolorem sustinuerit filius Dei, diuinitate & non carne & anima rationali, quam assumsit in forma serui, anathema sit Hieronymi verba sunt hæc in Confessione scripta ad Damasum. Secundum illud passus est quod pati poterat, id est, non secundum illam

lam substantiam, quæ assumfit, sed secundum illam quæ assumta est. Ipse enim filius secundum suam Deitatem non potest mori. Et Athanasius in libro de incarnatione verbi pagina 28. Cum non esset possibile ipsum mori verbum, quippe immortalem patris filium, corpus sibi quod mori posset, assumfit. Caste & reuerenter vstatæ formæ loquendi in Ecclesia retinendæ sunt. Nemo sic locutus est: Christus mortuus est secundum vtranque naturam, imo particula *κατὰ* expressè distinctiua est Roman. 1. de filio nato ex semine David secundum carnem, *κατὰ σάρκα*. Et in Actis cap. 2. Secundum carnem resurrecturum esse Christum. Inde & alij particulam *κατὰ* sumserunt, vt Hieronymus. Passus est secundum naturam assumtam. Et Theodoretus Dialogo secundo pag. 42. *κατὰ τὴν πρόσληψιν σαρκὸς ἐσαύρωται*. Et considerandum est quas formas loquendi vetus & purior Ecclesia receperit.

N E Q V A Q V A M dicitur in abstracto, Natura diuina est humana. Sed in Concreto dicitur, Deus est homo, cum de Christo nato ex virgine loquimur. Item, Deus est natus ex virgine: Deus est passus. Et nominatur hæc forma loquendi communicatio idiomaticum, quæ est prædicatio, in qua proprietas vnus naturæ dicitur de persona in concreto, & significatur in Christo duas esse naturas, non tantum ita, vt altera sit sociæ & separabilis, sicut in Elia & alijs Sanctis adest Deus societate, vt auxiliator, & separabiliter: sed sic, quod *λόγος* assumferit humanam naturam miranda vnione inseparabili & personali. De hoc modo loquendi inquit Theodoretus p. 67. *καὶ τὸ προσώπου γίγναι τὰ τῶν φύσεων ἴδια*. Item pag. 68. *ἢ σύγχυσιν λεγόμενον τῶν φύσεων ἢ κοινότης τῶν ονομάτων*. In controuersijs Nestorij & Eutyichis necessaria fuit diligentia discernendi modos loquendi. Nestorius enim vociferabatur: Noli gloriari Iudæe, non enim Deum sed hominem crucifixisti. In his verbis insidias non cernebat populus. Quare magna multitudo Nestorium defendit. Aduersabantur autem ei saniores, qui intelligebant quo tenderet Nestorius. Reipfa enim hoc sentiebat, sicut in Elia fuit diuinitas tanquam sociæ & auxiliatrix & separabiliter, sic in Christo *λόγος* adest vt socium, nec volebat duas esse naturas in Christo, vnitas vnione hypostatica. Existimo autem Nestorium Samosatani & similibus blasphemiam astute renouasse, sed sutatam artificiosius. Non igitur *λογομαχία* erat certamen Orthodoxorum aduersantium Nestorio, sicut tunc quoque multi vociferabantur, sed de re maxima pugnabatur. Necessè fuit retineri hanc sententiam: Infinitum discrimen inter Christum & Eliam esse, & in Christo nato ex virgine sic esse duas naturas, *λόγος* & humanam, vt *λόγος* sit missus, vt assumpta humana natura sit Saluator, atque ita semen mulieris conterat caput serpentis. Ac vt aliquo modo indicari posset vnio personalis, vetustas vsa est similitudine copulationis corporis

poris & animæ in homine. Hæc similitudo sæpe repetita est ab Athanasio & Cyrillo, & verba hæc apud Iustinum leguntur digna memoria: *τινὲς μὲν πλὴν ἕνωσιν ὡς ψυχῆς πρὸς σῶμα νοήσαντες, οὕτως ἐκείνην ὡκασιν καὶ ἀρμόδιον γὰρ τὸ πρὸς αὐτὸ γῆμα εἶναι κατὰ πάντα, κατὰ τὴν γοῶν.* Vt igitur non dicimus, Anima est corpus, & tamen de integro homine dicimus: Homo videt, numerat: ita dicitur, Christus dormit, patitur, etiam si non dicimus, natura diuina dormit aut patitur. Inde distinctio tradita est inter propositiones in abstracto & concreto. Non dicitur, Natura diuina est passa, sed Christus est passus, qui est Deus & homo. Estq; vetis hæc distinctio ad explicanda multa scripturæ dicta: Antequam Abraham natus est, ego sum. Aspiciant me quem confixerunt. Tales propositiones intelligantur dici communicatione idiomatum. Reuerenter autem cogitemus & loquamur, & fontes consideremus, ac sæpe intuemur testimonia fidem confirmantia de utraque natura, ut gloriam filij Dei agnoscamus, & poterit ipsius ac presentis cogitatione nos confirmemus, non sauciemus mentes inextricabilibus caulationibus.

EUTYCHES post Nestorium confusionem naturarum finxit, quasi conuersa esset humana in diuinam τὴν λόγος, & retinuit has propositiones: Natura diuina est passa & mortua, & interpretatus est dictum, Verbum caro factum est, hoc modo: Verbum factum est carnum. Existimo autem hunc quoq; recte renouasse Samosatensium blasphemiam. Late autem vagata est hæc pestis, & diu hæsit, videlicet à fine Theodosij II. vsque ad Iustinianum. Cumque Theodosius secundam Ephesinam Synodum indixisset, propter eam controuersiam tanta fuit rabies in defensoribus Eutychem, ut Flavianus Constantinopolitanus Episcopus verberibus expulsus ex confesso, postea mortuus sit. Propter eos tumultus Synodus illa dicta est *λησθη*. Quadriennio post, Martianus Synodum Chalcedonensem indixit, quæ decreta fecit pia contra confusionem naturarum in Christo, nec tamen extinctum est illud incendium, sed multi Episcopi etiam postea magnis contentionibus Synodo Chalcedonensi aduersati sunt. Accurate autem refutarunt Eutychem Theodoretus & Vigilus Martyr. Hæc breuiter adieci, ut pij commoneant de veteribus Ecclesie certaminibus & iudicijs, & cogitent de fontibus. Supra recitavi dictum Petri, qui ait, Christum passum carne, & addidi alia quædam vetera dicta, quæ sint in conspectu, & opponantur Stenckfeldij & aliorum clamoribus, qui audacter similia spargunt Eutychemianis, & delent doctrinam de communicatione idiomatum. In his quorundam tanta est petulantia, ut fingant duplicem communicationem idiomatum, aliam Dialecticam, aliam Physicam, quæ est confusio naturarum.

Hæc prolixius commemorare nolo, quia infirmi facile fau-
 ciantur, cum audiunt cauillationes illorum præstigatorum. Vtilius
 est sæpe cogitare illustria testimonia, quæ fidem de vtraque natura in
 Christo confirmant, & nos exuscitant, vt læti ad eum accedamus in
 inuocatione, sicut ipse præcipit: Venite ad me omnes qui labo-
 ratis & onerati estis, & ego reficiam uos. Item: Ego
 sum vitis, vos palmites, sine me nihil potestis fa-
 cere. Et vt Ierem. inquit: Inuocabunt
 eum, Deus iusticia nostra.

FINIS.

RESPONSIO PHILIPPI MELANCHTHONIS DE CON- TROVERSIIS STANCARI.

QVOD filius Dei Dominus noster Iesus Christus crucifixus pro
 nobis & resuscitatus orauit æternum patrem in agone suo, vt
 faciat, ut vnus simus in ipso, idem haud dubie semper orat. Ad hu-
 ius summi Sacerdotis precationem nostra vota etiam adiungamus,
 & petamus idem, vt mentes & corda omnium docentium in his Ec-
 clesijs copulet, ut unum simus in Deo. Sit in nobis quoque pium stu-
 dium concordia, non queramus incensi odij quod calumniose in
 speciem exagitari possit, quædam etiam prætereamus, quæ moueri
 non est vile.

POSTquam igitur à me petitum est, vt de scri-
 ptis Musculi & Stancari meum iudicium exponam, tantum præcipu-
 as eorum controuersias attingam, non agitaro alia, quæ obiter asper-
 sa sunt. Sæpe ex paruis inijs magna dissidia oriuntur, sicut his pro-
 ximis annis multa exempla vidimus. Ideo si possem, præsens certa-
 men tollere mallet, quam accendere maiores contentiones. At fili-
 um Dei oro, ut nos doceat & gubernet. SUNT autem duæ con-
 trouersia præcipua, quantum ego quidem intelligo, Altera de modo
 loquendi in communicatione idiomatum, Altera de mediatore.

DE PRIORE CONTROVERSIÀ, hæc mihi videtur esse
 iusta & plana via concordia, vt nos omnes retineamus formas lo-
 quendi approbatas graui autoritate in Ecclesia, quia mutatio aut er-
 rores aut dissidia parit. VIDI Musculi propositiones editas
 mense Maio anno LII. in quibus recte loquitur de duabus naturis
 in Christo nato ex virgine. Et vtrunque Musculum & Stancarum
 scire non dubito, qui modi recepti sint. Ecclesia recte & vere dicit

LII de